

Beleidsplan

Wmo beleidsplan 2015 – 2017

Wet maatschappelijke ondersteuning in Helmond

(Hoort bij raadsvoorstel 108-2014)

Voorwoord

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wmo beleidsplan	3
Beleidskader Wmo in de Peelregio	3
Overgangsjaar	4
Leeswijzer	5
H 1 Visie en beleidsdoelen	6
Visie	6
Beleidsdoelen.....	6
Beleidsuitvoering	7
H 2 Versterken lokale netwerken	8
Inleiding.....	8
Kracht van inwoners en lokale netwerken	8
Visie gebiedsgericht werken	10
Facilitering en regie	13
Monitoring	14
H 3 Speerpunten	15
Inleiding.....	15
Ondersteuning van vrijwilligers(organisaties)	15
Waardering en ondersteuning mantelzorgers	16
Lage inkomens en schulden	16
Senioren	17
H 4 Financiën	19

Inleiding

Mensen willen zoveel mogelijk zelf de regie nemen over het leven en zo min mogelijk afhankelijk zijn van anderen. Ze willen daarbij niet alleen inspraak, maar ook invloed en zichzelf inspannen. Voor de overheid is het van belang om zelfredzaamheid van inwoners te bevorderen, om aan te sluiten bij behoeften en om de kosten van voorzieningen betaalbaar te houden. De manier waarop onze gemeente deze ambitie de komende jaren vormgeeft, werken we uit in het voorliggende Wmo beleidsplan 2015-2017 en het bijgevoegde Beleidskader Wmo in de peelregio 2015-2017.

Wmo beleidsplan

Vanaf 1 januari 2015 treedt de nieuwe landelijke Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 in werking. Deze wet maakt deel uit van het programma Hervorming Langdurige Zorg van de Rijksoverheid, waarbij een grote herschikking van taken plaatsvindt in het veld van zorg en ondersteuning. Gemeenten krijgen nieuwe taken die aan de Wmo worden toegevoegd.

De kern van de nieuwe Wmo is en blijft dat iedereen zoveel mogelijk in staat wordt gesteld deel te nemen aan het dagelijks leven. Mensen die daar belemmeringen bij ondervinden dienen ondersteund te worden, zoveel als mogelijk in hun eigen leefomgeving. En dat is tevens de opdracht aan gemeenten. Daarnaast krijgen gemeenten vanaf 2015 de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg en wordt de participatiewet ingevoerd. De nieuwe Wmo vraagt zodoende integraal beleid, waarbij de verkokering van de prestatievelden uit de vorige Wmo losgelaten wordt.

In het voorliggende Wmo beleidsplan 2015-2017 maken we de lokale vertaling. Naast dit beleidsplan zijn voor verschillende nieuwe taken afzonderlijke beleidsplannen opgesteld, die separaat aan de gemeenteraad worden voorgelegd, waaronder het beleid op het vlak van de jeugdhulp en de participatiewet.

Het Wmo beleidsplan 2015-2017 vervangt de beleidskaders Wet maatschappelijke ondersteuning (evenals de beleidsnota's voor seniorenbeleid en vrijwilligers- en mantelzorgbeleid) en Integraal jeugdbeleid 2011-2015, die de Helmondse gemeenteraad begin 2011 vaststelde.

Beleidskader Wmo in de Peelregio

Het Wmo beleid is bij uitstek een lokale verantwoordelijkheid. De kracht, maar ook de ondersteuningsbehoefte van inwoners, maken het noodzakelijk om lokale kansen te zien en te benutten. Het versterken van het lokale netwerk vormt de basis van het beleid en dat vraagt aansluiting bij de lokale situatie en lokaal

maatwerk. Dit onderdeel van de Wmo werken we in het voorliggende beleidsplan uit.

Daarnaast werken de Peelgemeenten vanuit efficiencyoogmerk op een deel van het Wmo beleid samen. Een regionale uitvoeringsorganisatie draagt zorg voor maatwerkvoorzieningen zoals hulp bij het huishouden. Op de terreinen begeleiding, maatschappelijke opvang en beschermd wonen en tot slot de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling vindt gezamenlijk inkoop plaats en/of is sprake van een uniforme en centrale werkwijze.

Het beleid op deze terreinen is uitgewerkt in het bijgevoegde Beleidskader Wmo in de Peelregio 2015-2017. Het bevat een omschrijving van onze visie, de doelen, de resultaten en de samenhang en verbinding met nieuwe gedecentraliseerde taken en overige taken, te weten het jeugdbeleid, werk en inkomen, veiligheidsbeleid, cliëntondersteuning en gezondheidsbeleid.

Het Wmo beleidsplan 2015 -2017 én Beleidskader Wmo in de Peelregio 2015-2017 vormen samen het Wmo beleid in onze stad voor de komende jaren.

Overgangsjaar

De Wmo omvat zoals bekend een veelvoud aan (nieuwe) taken. Naast bovengenoemde krijgen gemeenten een rol in het bieden van een inloopvoorziening GGZ, maatwerk na afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatieregeling Eigen Risico (CER), ondersteuning aan zintuigelijk gehandicapten, anonieme hulp op afstand en cliëntondersteuning.

Voor het uitvoeren van de nieuwe taken staat onze gemeente minder geld ter beschikking, dan het Rijk er momenteel op inzet. Het budget van het rijk vatten we op als taakstellend. Ons uitgangspunt is dat de uitvoering van de nieuwe taken moet passen binnen het beschikbare rijksbudget. Dat vraagt om vernieuwing en het maken van verstandige keuzes rond de toegang tot professionele ondersteuning in combinatie met de beschikbaarheid van informele en collectieve alternatieven.

We kiezen voor een zorgvuldige invoering. Het jaar 2015 beschouwen we als een overgangsjaar, waarbij we ons eerst richten op de wettelijke en voor onze inwoners noodzakelijke taken. De eerste twee jaar zal veel duidelijk worden over de daadwerkelijke opgave waarvoor we staan en zullen de eerste resultaten van het lokale en regionale beleid zichtbaar zijn.

Daarnaast zien we ook de noodzaak de drie decentralisaties – naast de nieuwe Wmo-taken, de jeugdzorg en de participatiewet – nog verder met elkaar te verbinden. Vandaar dat we kiezen voor een korte looptijd van het voorliggende beleidsplan. Bovendien leggen we onderwerpen vast in een gezamenlijke ontwikkelagenda van waaruit we ze integraal oppakken.

In het voorliggende Wmo beleidsplan beschrijven we de lokale visie op zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners én een sterk lokaal netwerk.

In het Wmo beleid leggen we verbindingen met de nieuwe taken. In het Subsidieprogramma Versterken lokale netwerken 2015 vertalen we het beleid naar acties en activiteiten.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk gaan we in op onze visie en beleidsdoelen op het vlak van de Wmo. De basis van het lokale Wmo beleid is het versterken van lokale netwerken, vandaar dat we in hoofdstuk 2 hierbij stilstaan. Om de ambities uit de Wmo te realiseren is daarnaast bijzondere aandacht nodig voor een viertal onderwerpen: ondersteuning van actieve inwoners en vrijwilligers(organisaties), lage inkomst en schulden, mantelzorg en senioren. In hoofdstuk 3 staan we hierbij stil. Het bijgevoegde Beleidskader Wmo in de Peelregio 2015-2017 beschrijft zoals hiervoor is aangegeven een uniform Peelregionaal kader, dat samen met het voorliggende lokale beleidsplan de Wmo in Helmond weergeeft. We sluiten af met een financieel hoofdstuk.

Hoofdstuk 1

Visie en beleidsdoelen

Visie

'Mensen maken de stad' is het motto van het coalitieakkoord. De visie uit dit akkoord is van toepassing op de Wmo en luidt als volgt:

'Wij willen een sociale stad zijn. Wij gunnen iedereen een plek om mee te doen. Ons sociaal beleid stimuleert de eigen kracht van mensen – jong én oud – waarbij wij een sociaal vangnet bieden aan hen die dat echt nodig hebben. Wij geloven in de kracht en creativiteit van mensen en geven daaraan maximaal ruimte; dat vraagt nieuwe vormen van samenwerking en een transparante overheid. Wij geven ruimte aan eigen initiatief, eigen verantwoordelijkheid en zelf organiserend vermogen. Wij willen dat Helmond een fijne stad blijft om in te wonen. Wij geven ruimte aan ontwikkeling en initiatief, op een manier die past bij het karakter van de stad en bij het economisch tij van dit moment. Wij staan voor een veilige stad waar wij met respect met elkaar omgaan. [...]'

Beleidsdoelen

De Wmo beoogt inwoners zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te laten functioneren. Daarnaast is het bieden van beschermd wonen of opvang, zodat inwoners weer in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving, erin geregeld.

In de landelijke Wmo zijn de volgende doelen en resultaten genoemd:

- bevorderen van sociale samenhang, toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, bevorderen van veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld;
- ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers¹;
- vroegtijdig vaststellen of ingezetenen maatschappelijke ondersteuning behoeven;
- voorkomen dat ingezetenen op maatschappelijke ondersteuning aangewezen zijn;
- algemene voorzieningen bieden aan ingezetenen die maatschappelijke ondersteuning behoeven;
- maatwerkvoorzieningen bieden om zelfredzaamheid te ondersteunen en participatie bieden aan inwoners van de gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn;
- maatwerkvoorzieningen bieden aan personen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving en beschermd wonen of opvang

¹ De letterlijke wettekst luidt 'andere vrijwilligers'. In onze optiek is mantelzorg géén vorm van vrijwilligerswerk, vandaar dat het woord 'andere' is weggelaten.

behoeven in verband met psychische of psychosociale problemen of omdat zij de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld. Deze doelen zijn het uitgangspunt in het lokale beleidsplan.

Beleidsuitvoering

De beleidsuitvoering van de Wmo krijgt op verschillende manieren vorm. Naast de inzet van financiële middelen is de gemeentelijke regie een vorm om de beleidsdoelen te realiseren.

Individuele maatwerkvoorzieningen, zoals de hulp bij het huishouden en begeleiding kopen we in samen vanuit Peel 6.1. Op lokaal niveau subsidiëren we (vrijwilligers)organisaties met de opdracht om onder meer een bijdrage te leveren aan het bevorderen van sociale samenhang, versterken van de oploskracht in buurten en wijken, ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers en bieden van algemene voorzieningen. Tot slot zetten we de gemeentelijke regie in om onze doelen te bereiken. Bijvoorbeeld bij de trajectregie van inwoners met meervoudige complexe problematiek of door netwerkbijeenkomsten te organiseren waarbij we met samenwerkingspartners praten over de opgaves, onze visie, behaalde resultaten en eventuele noodzakelijke bijstelling in de aanpak.

In de volgende hoofdstukken werken we deze visie en doelen uit.

Hoofdstuk 2

Versterken lokale netwerken

Inleiding

Zorg en ondersteuning vindt zo dicht mogelijk bij inwoners plaats. In de eerste plaats kijken we naar wat mensen zelf kunnen en welke ondersteuning zij in hun sociale omgeving kunnen krijgen. Algemene voorzieningen zijn beschikbaar als in de nabijheid geen oplossing wordt gevonden. En is dat niet toereikend, dan komen inwoners in aanmerking voor op maat gesneden individuele ondersteuning. Het motto daarbij is: één gezin/huishouden, één hulpverlener, één plan.

Het belang van de eigen kracht en sociale netwerk neemt de komende jaren verder toe. Professionals uit de wijk zijn erop gericht deze krachten aan te boren en bij te dragen aan het versterken van de lokale netwerken (0de lijn), bestaande uit actieve inwoners, mantelzorgers, vrijwilligers, verenigingen en professionals op het gebied van zorg en welzijn. Hiervoor is een goede samenwerking vanuit een gedeelde visie cruciaal.

In onderstaande werken we de visie op het versterken van de lokale netwerken verder uit.

Kracht van inwoners en lokale netwerken

Het sociale domein staat bol van de veranderingen waarbij de oploskracht van inwoners en het lokale netwerk een steeds grotere rol speelt.

Onze inwoners beschikken over een grote hoeveelheid kracht en creativiteit. Daaraan geven we maximaal ruimte. We streven bovendien naar een optimale inzet van deze kwaliteiten. Ook van inwoners die niet meedoen aan het arbeidsproces verwachten we een bijdrage. Naast inwoners met een uitkering op basis van de participatiewet denken we dan aan niet uitkeringsgerechtigden, gepensioneerden en aan leerlingen en studenten die stage lopen.

Talent Verplicht!

Jongeren die op dit moment geen betaald werk of scholing kunnen vinden en afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering, hoeven niet aan de zijlijn te staan. Via Talent Verplicht! zetten zij zich in voor anderen en doen zo mee in de samenleving. Talent Verplicht! is een project voor jongeren die op dit moment geen uitzicht hebben op betaald werk of scholing. Ze zetten zich in voor onze samenleving door organisaties en verenigingen te helpen met allerlei klussen. Met hun tegenprestatie helpen ze anderen, doen ze de broodnodige ervaring op en krijgen ze de kans om te ontdekken waar ze goed in zijn.

Met een sterk lokaal netwerk zijn er meer mogelijkheden om zolang mogelijk thuis in de eigen omgeving te blijven wonen. Zorg wordt meer geboden door de directe omgeving en er hoeft minder vaak een beroep te worden gedaan op individuele en professionele voorzieningen.

Een stevige lokale sociale infrastructuur voorkomt daarnaast dat mensen kwetsbaar worden.

Facilitering en ondersteuning in het lokale netwerk vindt plaats door diverse sociale partners die lokaal actief zijn. Denk aan informele spelers zoals de wijkraad, bewonersgroepen of vrijwilligers(organisaties), mantelzorgers en formele partners zoals de wijkverpleegkundige, sociaal werker, opvoedondersteuner, Wmo-consulent, wijkagent et cetera.

De Reikende hand

Stichting de Reikende hand is een initiatief van betrokken inwoners. De stichting biedt dagbesteding aan thuiswonende licht dementerenden. Aan de ene kant ontlast de stichting mantelzorgers, zodat zij beter in staat zijn om de zware taak uit te voeren. Aan de andere kant zorgt dagbesteding ervoor dat de licht dementerenden actiever blijven, waardoor het ziekteproces vertraagd. De stichting draait volledig op vrijwilligers en is met particuliere middelen tot stand gekomen.

Ook op het vlak van leefbaarheid in de buurten en wijken is een bijdrage van inwoners van belang. Een sterke sociale samenhang op buurtniveau draagt bij aan de leefbaarheid en verhoogt het veiligheidsgevoel. We stimuleren inwoners om hierin verantwoordelijkheid te nemen, er zelf een rol in te spelen, zoals door activiteiten te organiseren die gericht zijn op ontmoeting van verschillende (sub)culturen, burenhulp, zorg voor elkaar en het opzetten van buurtpreventie. Het jongerenwerk en de aanpak jeugd en veiligheid zijn eveneens gericht op het voorkomen van problemen door jonge en oudere inwoners (weer) met elkaar te verbinden. Onze stad kent veel mooie initiatieven op dit vlak, die een inspirerend voorbeeld zijn. Naast het faciliteren van deze inwonersinitiatieven en het bevorderen van co-creatie om ze tot wasdom te laten komen, willen we ze ook de kans geven om te groeien. Kortom, wij geloven in de kracht en creativiteit van mensen en geven daaraan maximaal ruimte.

Om de oploskracht van inwoners en sociale netwerken te versterken verwachten we van de professionals steeds meer een preventieve benadering waarmee we voorkomen dat inwoners echt kwetsbaar worden.

Dat begint al vroeg bij onze jeugd, bijvoorbeeld door achterstanden en uitval in het onderwijs te voorkomen en voorlichting te bieden over de gevolgen van alcohol- en drugsgebruik, de voordelen van sport en bewegen en het omgaan met geld.

Ook bij volwassen staan we voor een preventieve aanpak. Een juiste mix van formeel-informeel aanbod, collectief-individueel aanbod en meer verbinding tussen welzijn en zorg is daarbij nodig. Lotgenotencontact en zelfhulp bieden bijvoorbeeld een waardevolle bijdrage in de onderlinge uitwisseling van ervaringskennis en het bieden van emotionele steun respectievelijk het verminderen van persoonlijke problemen.

Algemene en collectieve voorzieningen zijn beschikbaar voor inwoners met een hulpvraag als de eigen kracht en mogelijkheden van het sociale netwerk onvoldoende blijkt. Zo bieden we in onze stad zorg- en gemaksdiensten aan om

de druk op individuele maatwerkvoorzieningen te verlagen. Vrijwilligers en inwoners in een leerwerktraject bieden diensten aan kwetsbare inwoners, zoals was- en strijkdiensten, boodschappenservicedienst en maaltijdvoorziening. We hebben de ambitie om deze diensten door te ontwikkelen. Dat betekent meer aanbod in de wijken aansluitend op de ondersteuningsbehoefte van inwoners en eveneens meer soorten diensten.

ZEG, toekomst!

Sinds 2011 bieden we in onze stad onder de noemer ZEG, toekomst! gecollectiveerde Zorg- En Gemaksdiensten (ZEG) aan. Het gaat om diensten zoals was- en strijkservice, broodmaaltijdbereiding, warme maaltijdbereiding en boodschappenhulpdienst. Vrijwilligers van de welzijnsorganisatie én inwoners met een gemeentelijke uitkering voeren deze diensten uit. Voor kwetsbare inwoners is zodoende een collectief aanbod van individuele diensten beschikbaar. Inwoners met een uitkering en affiniteit met individuele dienstverlening (en het werken met mensen) doen werkervaring op en vergroten de kans op uitstroom uit de uitkering.

Steeds meer professionals werken gebiedsgericht in wijken en buurten in plaats van centraal vanuit een hoofdkantoor. Daarnaast streven we ernaar om zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij inwoners te organiseren. Het belang van buurten en wijken neemt zodoende toe. Vandaar dat we in onderstaande ingaan op onze visie op gebiedsgericht werken.

Visie gebiedsgericht werken

Gebiedsgericht werken is een manier om de oploskracht van het lokale netwerk optimaal te benutten. Enerzijds geven we door ons gefinancierde organisaties de opdracht om een bijdrage te leveren aan het versterken van dit netwerk en monitoren de resultaten van deze inspanningen. De gemeentelijke rol is anderzijds faciliterend naar professionals en informele netwerken in de wijk. Deze werkwijze is in ontwikkeling en krijgt de komende jaren verder vorm.

Onze visie op gebiedsgericht werken gaat ervan uit dat professionals actief zijn in de wijk of buurt. Maar niet zijn georganiseerd in een vast afgebakend wijk- of gebiedsteam, met een eigen coördinatie, budget, caseload en casuïstiekoverleg op vaste tijden.

Daar waar wijkoverstijgende afstemming nodig is en een gebiedsindeling wenselijk of noodzakelijk is, hanteren wij voor Helmond de indeling van de unit Zorg en Ondersteuning, te weten de gebieden Noord, Oost, West en Binnenstad.

De professionals zijn netwerkers die elkaar weten te vinden op het moment dat dit nodig is. Achterliggende gedachte is dat het verder institutionaliseren van gebiedsteams (of wijkteams) tijd kost die ten koste gaat van de directe uitvoering en nieuwe coördinatie- en afstemmingsvragen kan oproepen. We kiezen ervoor om verantwoordelijkheid bij personen te leggen, niet bij wijkteams.

Uitgangspunten zijn ruimte voor maatwerk, eigen verantwoordelijkheid en vertrouwen in professionals. Professionals signaleren hulpvragen van inwoners in

de wijk, kijken breder dan het eigen werkveld, informeren elkaar², zoeken elkaar actief op en maken gebruik van elkaars kennis en vaardigheden. Ze zijn op de hoogte van wat er speelt in hun werkgebied en kunnen zo de verbinding maken met het informele aanbod. Tot slot is het gebiedsgericht werken ook preventief. Het vergroot de zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

Het is van belang voor inwoners en professionals om te weten waar informatie en advies ingewonnen kan worden op onderwerpen in het sociale domein en waar ze met ondersteuningsvragen terecht kunnen. We werken met centrale aanspreekpunten op een vijftal onderwerpen, waarvan de eerste vier in het lokale gebied:

1. welzijn: de sociaal werker (welzijnsorganisaties, zoals LEVgroep);
2. jeugd en gezin (opvoeden en opgroeien): de opvoedondersteuner (Centrum voor Jeugd en Gezin);
3. Wmo/gemeente: de Wmo-consulent (gemeente);
4. zorg: de huisarts (of praktijkondersteuner) en wijkverpleegkundige (met signaleringsrol);
5. arbeid: centrale uitvoeringsorganisatie participatiewet.

Inwoners met vraagstukken over veiligheid kunnen bij wijkagenten terecht. Deze vragen worden door de politie zelf of (indien nodig) met het welzijnswerk of andere partners opgepakt. Bij ervaren woonoverlast kunnen de wijkagent en sociaal werker bijvoorbeeld aan inwoners adviseren om gebruik te maken van buurtbemiddeling.

De professionals 2 t/m 4 vormen de schakel naar specialistische zorg en individuele voorzieningen, zoals een maatwerkvoorziening vanuit de unit Zorg en ondersteuning, de inzet van een jeugd en gezinswerker of behandeling vanuit de verslavingszorg. Ook het algemeen maatschappelijk werk – dat in de wijk georganiseerd is – vormt een schakel naar specialistische zorg.

Uiteraard kunnen inwoners eveneens rechtstreeks contact opnemen met de centraal georganiseerde unit Zorg en Ondersteuning van de uitvoeringsorganisatie jeugd en Wmo binnen de Peel.

Het is de taak van deze professionals om de oploskracht van inwoners, het informele netwerk, vrijwilligers(organisaties) en professionals in het lokale netwerk zoveel mogelijk te benutten. Zij zijn terughoudend met doorverwijzen naar individuele en specialistische zorg. Het uitgangspunt is dat hulpvragers de noodzakelijke zorg en ondersteuning ontvangen, dichtbij georganiseerd en bij voorkeur binnen het eigen netwerk of collectief georganiseerd.

De (generalistische) sociaal werker fungeert als spin in het web. Ze dragen bij aan het uitbouwen van de lokale netwerken, kennen deze netwerken als geen ander en zijn in staat om de oploskracht ervan verder te versterken.

Inwoners met ondersteuningsvragen op het vlak van arbeid (punt 5) ontvangen centraal ondersteuning vanuit de uitvoeringsorganisatie participatiewet. De visie hierop is vastgelegd in het beleidsplan over de participatiewet. De professionals in de wijken moeten bekend worden met deze werkwijze, informeren inwoners met een vraag op dit vlak hierover en verwijzen door.

² Rekeninghoudend met de privacywetgeving en het privacyprotocol van de eigen organisatie.

In het Beleidskader Wmo in de Peelregio 2015-2017 staan we hier uitgebreider bij stil. We kiezen voor het vertrekpunt: iedereen doet mee naar vermogen. Dat meedoen is niet vrijblijvend, centraal staat dat dit moet gebeuren vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen. In de uitvoering kiezen we voor een integrale (sociaal domein brede) aanpak.

Niet alle inwoners met een hulp- of ondersteuningsvraag geven dit uit zichzelf aan. Professionals van de welzijnsinstellingen hebben de opdracht om pro-actief te werken en erop af te gaan. Met de inzet van vrijwilligers streven ze naar het bereiken van geïsoleerde inwoners. Ze investeren in het opbouwen of herstellen van een sociaal netwerk, zodat de kwetsbaarheid afneemt. Daarnaast leiden ze bij concrete hulpvragen toe naar informele, collectieve en indien nodig professionele ondersteuning.

Voor inwoners met ernstige meervoudige problematiek die zorg mijden, is in de wijken en buurten onder meer stedelijk georganiseerde bemoeizorg beschikbaar. De interventie is naast het bieden van noodzakelijke zorg en ondersteuning gericht op de leefbaarheid en veiligheid voor de zorgmijder zelf en de leefomgeving.

Bij deze problematiek voeren we bovendien stedelijk georganiseerde trajectregie. Er is sprake van een persoonsgerichte benadering waarbij inwoners, zoals dak- en thuislozen en ex-gedetineerden, één integraal trajectplan hebben. Dit plan bevat een overzicht met te realiseren doelen op de diverse leefgebieden en te behalen resultaten voor de betrokken organisaties.

In de jeugdhulp werken we met een escalatie-model. Door de inzet van een expertpool in het lokale netwerk voorkomen we bij toenemende problematiek de noodzaak tot opschaling naar zwaardere zorg en ondersteuning en gemeentelijke regievoering. Voor de Wmo bekijken we de meerwaarde van invoering van een vergelijkbaar model.

De figuur op de volgende pagina geeft de visie op gebiedsgericht werken samengevat weer.

Informeel bewoners(groepen), wijkraad, zelfhulp, lotgenotencontact, formulierenbrigade, burenhulp, bewoners-initiatieven, mantelzorg, vrijwillige thuiszorg, et cetera.

Formeel sociaal werker, maatschappelijk werker, sociaal raadslieden, opvoedondersteuner, beheerder accommodatie, wijkverpleegkundige, school, wijkagent, wijkbeheerder, wijkadviseur, wijkopzichter, buurtsportcoach, Wmo-consulent (zorg en inkomensondersteuning), et cetera.

Facilitering en regie

De rol van de gemeente binnen het lokale netwerk is vooral een faciliterende: mogelijk maken dat inwoners activiteiten organiseren die bijdragen aan het versterken van de oploskracht van het lokale netwerk.

Daarnaast heeft de gemeente een regisserende rol. We sturen in de verschillende gebieden op de ontwikkeling van alternatief (informeel) ondersteunings- en zorgaanbod, zodat het gebruik zwaarder professioneel aanbod afneemt.

De samenwerking tussen partners in de wijken faciliteren we onder andere door:

1. stimuleren van een integraal wijkoverleg (signaleringsoverleg of breed wijkoverleg) in elke wijk;
 2. organiseren van jaarlijkse netwerkbijeenkomst voor (informele en formele) partners in de wijk;
 3. het opstellen van een smoelenboek van partners in de wijk (vanaf 2015).
- In overleg met wijken en partners bezien we of en wat er aanvullend mogelijk en nodig is. Dit kan uiteraard per wijk verschillen.

Ad 1 Integraal wijkoverleg

Om de samenwerking in de wijk te versterken organiseert elke wijk gemiddeld drie maal per jaar een integraal wijkoverleg. In dit signaleringsoverleg komen formele en informele partners uit de wijk bij elkaar om samen te bespreken wat

er in de wijk speelt. Het gaat om bredere leefbaarheidsvraagstukken die in wijken kunnen spelen, zoals eenzaamheid onder ouderen, schuldenproblematiek of jongerenoverlast.

De invulling van dit soort integrale wijkoverleggen is zodoende maatwerk vanuit de wijk. Partners in de wijk bepalen zelf of ze aanschuiven. In enkele wijken is de wijkraad initiatiefnemer van dit overleg. Ook komt het voor dat de welzijnsinstelling de kar trekt.

Ad 2 Netwerkbijeenkomsten

Halverwege 2014 zijn vanuit de gemeente netwerkbijeenkomsten gehouden per gebied (Noord, Oost, West en Binnenstad) voor formele en informele partners. Het doel van deze bijeenkomsten was het informeren van partners over de visie op de oploskracht van het lokale netwerk, de rol van professionals, het ontstaan van inwonersinitiatieven en de samenwerking in de wijk.

Deze bijeenkomsten zijn ook van belang voor het 'kennen van elkaar' waardoor professionals elkaar gemakkelijker opzoeken. Afgesproken is om jaarlijks per gebied een netwerkbijeenkomst te organiseren voor formele en informele partners.

Ad 3 Smoelenboek

Sterke lokale netwerken beginnen bij het kennen van elkaar en elkaar weten te vinden. We ontwikkelen samen met de partners een smoelenboek per wijk, met gezichten en contactgegevens van formele partners in de wijk, zoals de Wmo-consulent, de opvoedondersteuner, de wijkverpleegkundige, de sociaal werkers, de wijkagent et cetera.

Monitoring

Monitoring en evaluatie van resultaten is een regietaak van de gemeente. Op basis van de opgave en opdracht bepalen we de resultaten en effectiviteit van de gebiedsgerichte werkwijze. Dit doen we aan de hand van de vier gebieden in overleg met management en uitvoering van de betrokken ketenpartners. Op basis van deze evaluatie stellen we indien nodig de werkwijze bij. Centrale vragen zijn:

- Worden signalen van inwoners vroegtijdig opgepakt?
- Wordt er voldoende preventief (samen)gewerkt? Weten de partners elkaar en het informele netwerk te vinden? Hoe is de verbinding tussen zorg en welzijn? En de verbinding met het informele aanbod? Wordt de lokale oploskracht voldoende benut?
- Hoe verloopt de toegang tot specialistische dienstverlening en de 1ste lijn vanuit de 4 gebiedsgerichte professionals?
- Neemt het gebruik van zwaardere professionele ondersteuning en zorg af?
- Welk opgave en opdracht heeft het gebied de komende periode?

Hoofdstuk 3

Speerpunten

Inleiding

Het versterken van lokale netwerken vormt de basis van de visie op de Wmo. In dit hoofdstuk gaan we in op meer specifieke speerpunten voor onze stad. We beschrijven de voorwaarden om het lokale netwerk een optimale sterkte te laten bereiken.

Ondersteuning van vrijwilligers(organisaties)

Een sterk lokaal netwerk bestaat met name uit actieve inwoners en betrokken vrijwilligers(organisaties). De waardering voor de vrijwillige inzet van onze inwoners is groot en laten we blijken. Daarnaast geven we ruimte aan eigen initiatief en creativiteit, maar ook de eigen verantwoordelijkheid en het zelf organiserend vermogen staan centraal.

We bieden vrijwilligers(organisaties) en actieve inwoners de (tijdelijke) ondersteuning die nodig is om zelfstandig verder te komen. De gemeente en professionals geven inwoners met initiatieven en ideeën op verschillende manieren een steuntje in de rug. De rol is prikkelen, enthousiasmeren, ruimte geven, inspireren (goede voorbeelden laten zien) verbinden, meedenken of andere vormen van ondersteuning om er samen voor te zorgen dat het goed wonen is in onze stad. We hebben oog voor de prikkel bij inwoners om in actie te komen en de vragen die daarbij spelen, zoals "hoe pak ik dat aan?". Tot slot is aandacht voor toeleiding naar bestaande ondersteuningsmogelijkheden: "Als ik ergens tegenaan loop kan ik daar terecht".

We staan voor een kwalitatief hoogwaardig ondersteuningsniveau aan actieve inwoners en vrijwilligers(organisaties). Momenteel kennen we een informatie en adviesfunctie, een vacaturebank en individuele ondersteuning op maat aan actieve inwoners, vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. We zullen bezien of dit aansluit nog bij de vraag van actieve inwoners en vrijwilligersorganisaties en bij de (digitale) mogelijkheden.

We streven naar een toename van samenwerking tussen vrijwilligers(organisaties). In onze stad zijn hier mooie voorbeelden van te zien, zoals bij de wijkaccommodaties en wijkraden. Vrijwilligers(organisaties) die gebruik maken van elkaars kennis, kunde en faciliteiten, juichen we toe en we stimuleren dit proces.

Waardering en ondersteuning mantelzorgers

In de Wmo 2015 legde het Rijk vast dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van mantelzorgers, door middel van algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. In de Wmo verordening namen we op zorg te dragen voor een blijk van waardering van de mantelzorgers. Het Rijk stelt hiervoor aan gemeenten extra middelen ter beschikking.

Passende vormen van waardering voor mantelzorgers zijn onder andere voorzieningen in natura, waardoor sprake is van een betere ondersteuning van mantelzorgers of een financiële tegemoetkoming.

Onze gemeente besteedt relatief veel aan de ondersteuning van mantelzorgers (Wmo benchmark). Momenteel kennen we een informatie en adviesfunctie, ondersteuning en vrijwillige thuiszorg (respijtzorg) voor deze doelgroep. Tevens organiseren we waarderingsacties voor mantelzorgers. Hierdoor is een groot aantal mantelzorgers in onze stad in beeld. De komende jaren leggen we prioriteit bij het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers en het bereiken en ondersteunen van jonge mantelzorgers.

Onze jeugd moet de kans krijgen om gezond en veilig op te groeien (zie ook het beleidsplan jeugdhulp). De mantelzorg voor een ouder kan deze doelstelling onder druk zetten. Vandaar dat het bereiken en ondersteunen van deze jonge mantelzorgers hoog op de agenda staat.

Structurele en intensieve mantelzorg voor senioren of bijvoorbeeld een gehandicapt kind kan leiden tot overbelasting van mantelzorgers. Er is aandacht nodig voor een goede balans tussen de draagkracht van de mantelzorger en de hulpvraag. Hiervoor werken we nog nadere voorstellen uit.

Tot slot stellen we vanuit de proeftuin informele zorg verschillende hulpmiddelen beschikbaar om inwoners met zorgvragen te ondersteunen. Het betreffen drie digitale hulpmiddelen die ondersteunen bij zelfregie, zelf- en samen redzaamheid: GuidoHelmond, de site zorgvoorelkaar en zorgsite. In paragraaf 1.3.3 van het Beleidskader Wmo in de Peelregio 2015-2017 gaan we hier verder op in.

Lage inkomens en schulden

We zien dat een deel van onze jongeren en volwassen kampen met lage inkomens en schulden. We bieden aandacht voor financiële opvoeding en budgetbeheer. De Wmo-doelgroepen blijken eveneens regelmatig financiële problemen te ervaren. Zo neemt bijvoorbeeld bij gehandicapten en senioren het risico op schulden toe door een laag inkomen en toenemende zorgkosten. De huidige maatregelen zijn onder meer de inzet van het intakekompas en de ondersteuning door sociaal raadslieden en de formulierenbrigade.

Een evaluatie van de huidige maatregelen is in voorbereiding. Daarbij gaan we in op de vraag hoe we deze risicogroepen ondersteunen. We streven naar maatwerk in de ondersteuning en het voorkomen van belemmerende landelijke wet- en regelgeving. Deze beleidsnota bieden we uw raad separaat aan in de eerste helft van 2015.

Senioren

Het aantal ouderen neemt toe, ook in Helmond. Belangrijke waarden voor ons zijn het behoud van vitaliteit, bevorderen van zelfredzaamheid en participatie en het tegengaan van eenzaamheid bij senioren. De levenservaring van senioren is van grote waarde voor onze samenleving.

Vitale senioren die meedoen in de samenleving leveren een zeer waardevolle bijdrage. Onze doelstelling is om 'grijs' te 'verzilveren'. Senioren zijn actief als vrijwilliger en/of dragen zorg voor elkaar. Een goed voorbeeld zijn de activiteiten van de verschillende ouderenbonden, zoals de Katholieke Bond(en) voor Ouderen (KBO) in onze stad. We sluiten aan bij initiatieven die deze verenigingen ontplooiën en bieden ondersteuning daar waar nodig. We voeren daarin een ruimhartig beleid, zodat initiatieven tot wasdom kunnen komen en deze doelgroepen actief kunnen blijven.

Om onze visie te realiseren is het bovendien van belang om kwetsbare senioren in beeld te krijgen en te houden. We zien veel mooie en vooral ook een groeiend aantal initiatieven in de stad dat hierop gericht is. Onder het motto 'zorgsamenbuurten' verenigen wijkbewoners zich in netwerken en dragen hiermee ook zorg voor het signaleren en ondersteunen van kwetsbare senioren.

'Zorgsamenbuurten'

Buurtpreventie Doliwood is een initiatief van actieve en enthousiaste inwoners in een deel van de wijk Rijpelberg. Doliwood wil samen met inwoners en professionals haar straten en omgeving mooi, groen en bovenal leefbaar houden. De laatste jaren richt Doliwood zich eveneens op het bevorderen van de sociale samenhang, het bereiken van kwetsbare geïsoleerde inwoners, bevorderen van burenhulp en zorgdragen voor elkaar. Ook in Helmond-Noord, Stiphout en de Dierdonk startten enthousiaste en betrokken inwoners initiatieven gericht op zorg voor elkaar, zodat 'zorgsamenbuurten' ontstaan.

Veel senioren met een gering sociaal netwerk zijn terughoudend in het vragen van hulp en ondersteuning (vraagverlegenheid). We vragen aan professionals en vrijwilligers om een balans te vinden tussen respect voor de autonomie van senioren en het aandringen om hulp en ondersteuning te vragen en accepteren als deze daadwerkelijk gewenst is.

We zien goede kansen voor maatjesprojecten en vriendendiensten, waarbij senioren zich verbinden met vrijwilligers. Ze ondernemen samen activiteiten en richten zich op het op- of verder uitbouwen van het sociale netwerk waarop ze kunnen terugvallen bij (kleine) hulpvragen. Ze maken daarbij zoveel als mogelijk gebruik van het beschikbare activiteitenaanbod in wijkaccommodaties en van verenigingen.

Een gezonde leefstijl draagt bij aan het welzijn en vergroot de kans om vitaal en zelfredzaam ouder te worden. Het bevorderen van voldoende beweging en een gezonde voeding zijn daarin de speerpunten. Een goed voorbeeld in de huidige praktijk is de beweegtuin in de Leonardusspeeltuin en Helmond-West. In het lokale gezondheidsbeleid zijn de doelen en acties op dit beleidsterrein vastgesteld.

Het welzijn van senioren behorend tot de doelgroep Lesbiennes, Homoseksuelen, Biseksuelen en Transgenders (LHBT) kan in het geding zijn als de acceptatie en veiligheid van deze doelgroep bedreigt wordt. Dit is ook een aandachtspunt binnen het LHBT beleid.

Als de zelfredzaamheid van senioren afneemt, is het belangrijk dat ondersteuning en facilitering dichtbij aanwezig zijn, zodat men zoveel als mogelijk in de eigen omgeving oud kan worden. Inwonersinitiatieven zoals de zorgsamenbuurt dragen hieraan bij. Ook professionele welzijns- en zorgdiensten bieden we zoveel als mogelijk dicht bij inwoners aan. We streven bovendien naar een betere ontsluiting en gebruik van instrumenten zoals GuidoHelmond, de website zorgvoorelkaar en de zorgsite.

We stimuleren woningcorporaties om te investeren in levensbestendige woningen en informeren de doelgroep over de eigen mogelijkheden en over eventuele individuele voorzieningen, zoals een woningaanpassing.

Hoofdstuk 4

Financiën

De middelen die we inzetten om de doelstellingen uit dit lokale Wmo beleidsplan 2015-2017 te realiseren maken reeds onderdeel uit van de gemeentelijke begroting. In het Subsidieprogramma versterken lokale netwerken 2015 staan deze bestedingen beschreven.

Voor lokale taken zoals het gebiedsgericht werken³ en de waardering en ondersteuning van mantelzorg ontvangen gemeenten vanaf 2015 extra middelen van het rijk, waarvoor we nog voorstellen aan de raad voorleggen.

In het beleidskader Wmo in de Peelregio 2015-2017 gaan we in op de (financiering) van de (nieuwe) taken die we samen met de Pealgemeenten uitvoeren. Naast nieuwe taken betreft het de individuele voorzieningen, zoals hulp bij het huishouden.

Voor de nieuwe taken stelt het rijk nieuwe geldstromen beschikbaar via de integratie-uitkering sociaal domein. De noodzakelijke middelen voor uitvoering en formatie nemen we op in de exploitatiebegroting van de uitvoeringsorganisatie, zoals is vastgelegd in de financiële bepalingen van de gemeenschappelijke regeling. De middelen voor de voorzieningen zelf zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting.

Monitoring

Door de decentralisaties neemt de financiële verantwoordelijkheid van gemeenten in het sociale domein substantieel toe. Gezien de bezuinigingen die hiermee gepaard gaan, is het van groot belang om de regie op inkomsten en uitgaven te houden, mogelijke knelpunten te signaleren en indien nodig wijzigingen in beleid of uitvoering door te voeren. Voor deze monitoring ontwikkelen we een financieel informatiesysteem.

³ Landelijk onder de noemer sociale wijkteams.